

Of Fair and middling Publishers: O'Briens droom door Calder verstoord

Becketts postume debuut *Dream of Fair to middling Women* waarover Marius Buning in het vorige nummer van *het Beckett blad* schreef, is de inzet geworden van een conflict tussen uitgever John Calder en bezorger Eoin O'Brien. En zoals het een beetje Engelse literaire vete betaamt wordt de brievenpagina van het *Times Literary Supplement (TLS)* gebruikt om het hartgrondig doch beleefd met elkaar oneens te zijn. In dit stukje een overzicht van de tot op heden van verschillende kanten aangedragen stellingen en tegenwerpingen.

In zijn voorwoord bij de in 1992 verschenen Black Cat Press editie van *Dream* (hierna: *CatDream*) schrijft Eoin O'Brien, samen met Edith Fournier verantwoordelijk voor de redactie van het manuscript, dat Beckett zelf hem had gevraagd ooit het boek uit te geven, maar te wachten 'until he was gone for some little time'. In de Publisher's Note die een jaar later vooraf gaat aan O'Briens voorwoord in de Calder editie (hierna: *CalderDream*) schrijft de uitgever: 'It is unfortunate that a certain amount of controversy has accompanied this publication and that reviews, published in Britain, have appeared prematurely.' Ziedaar de eerste steek onder water. Op vragen van de NB-rubriek van *TLS* stelt John Calder op 25 juni 1993 dat hij betwijfelt of O'Brien inderdaad van Beckett met zoveel woorden toestemming had gekregen om de 'chest into which I threw my wild thoughts' te publiceren. Calder meldt dat er geen verdere getuigen van Becketts uitspraak zijn en, wat relevanter lijkt, dat de uitvoerder van Becketts literair testament Jérôme Lindon van deze uitspraak niets heeft geweten. Volgens Calder heeft Beckett zich tegenover hem altijd een tegenstander verklaard van publikatie van *Dream*. (Het wekt derhalve bevreemding dat Calder zelf ooit akkoord is gegaan met welke uitgave dan ook.)

O'Brien kreeg van Lindon evenwel toestemming om *Dream* te publiceren en aanvankelijk waren de betrekkingen tussen Calder en O'Brien goed ('he couldn't have been more friendly - lovely dinners at home, talking till four in the morning', aldus Calder). Langzaam maar zeker echter werd Calder volgens eigen zeggen door O'Brien uit het project gewerkt. Toen ook nog bleek dat er niets terecht kwam van de mondelinge afspraak tussen Calder en Black Cat om slechts een beperkte oplage te laten verschijnen (Black Cat publiceerde naast een luxe editie met een oplage van 150 exemplaren maar liefst 8000 gewone exemplaren), stapte Calder naar de Engelse rechter. Hij kreeg het voor elkaar de distributie van de *CatDream* in Engeland stop te zetten 'simply because Black cat did not have the financial backing to enter the UK courts', aldus O'Brien in een brief aan ondergetekende. Inmiddels waren er al wel 1000 exemplaren in Engeland verspreid en verschenen er verschillende recensies. In Nederland schreef Arnold Heumakers in *de Volkskrant* van 11 december 1992 over het boek.

De *CalderDream* is volgens de uitgever zelf een betere editie: ook deze is bezorgd door O'Brien en Fournier, maar 'with some misprints corrected, mostly of foreign words.' Zoals bekend zijn Calders Beckett-uitgaven echter geen voorbeelden van redactionele precisie - waarover verderop meer.

Calders opmerkingen in de NB-rubriek zijn voor Edward Beckett aanleiding om zich in een ingezonden brief in *TLS* van 2 juli vierkant achter O'Brien en Fournier te plaatsen, en daarmee impliciet Calders claim op een 'betere tekst' te ondergraven. Edward Beckett benadrukt dat O'Brien door de Samuel Beckett Estate tot bezorger van *Dream* is benoemd, en dat dit met volledige instemming van Calder is gebeurd. Kortom: vanwaar Calders veranderingen in de *CalderDream*? Op 16 juli schrijft O'Brien in de *TLS* dat de editie van *Dream* die door Calder en het Amerikaanse Arcade is uitgegeven ook nog eens niet de door hem en Fournier gemaakte aanvullende correcties bevat. Hij spreekt vervolgens zijn diepe bezorgdheid uit over de handelswijze van Calder en Arcade en stelt nadrukkelijk dat hij en Fournier alleen verantwoordelijk zijn voor de *CatDream*, en niets te maken hebben met de gebrekkige Calder en Arcade edities. Het vervolg op deze brief wordt op 12 november in *TLS*

gepubliceerd, wanneer O'Brien schrijft dat de tweede druk van de Arcade editie meer dan 20 substantiële correcties blijkt te bevatten die niet worden verantwoord in het voorwoord van redacteur Richard Seaver. Deze editie heeft evenwel het zelfde isbn als de eerste Arcade-editie, hetgeen door O'Brien dan ook misleidend wordt genoemd. Hij meldt bezig te zijn met het samenstellen van een lijst met een volledig overzicht van de verschillen tussen de *CatDream*, de *CalderDream*, de *Arcade(I)Dream* en de *Arcade(II)Dream*. Belangstellenden kunnen zich binnenkort wenden tot de bibliotheken van Trinity College, Dartmouth College (New Hampshire), het Beckett Archive (Reading) en het Humanities Centre van Austin (Texas), alwaar de lijst ter inzage zal komen.

Dit alles kan Calder natuurlijk niet over zijn kant laten gaan, en hij reageert op 3 december door te schrijven dat de *CatDream* gepubliceerd is zonder geldig contract, dat zodoende de enige geautoriseerde uitgaven die van Calder en Arcade zijn, en dat alleen over die uitgaven rechten worden betaald. Dat laatste is geen onbelangrijk punt uiteraard; het lijkt echter onwaarschijnlijk dat de Black Cat Press geen rechten zou hebben betaald - Edward Beckett zou daar toch zeker iets over te melden hebben gehad.

Onnavolgbaar Calderiaans is echter het vervolg van zijn brief, waarin hij zijn correcties verdedigt: 'Dr O'Brien's eccentric [!] editing has been corrected as far as it was possible in the absence of the author [!] by Dick Seaver and myself. We both have extensive experience of working with Beckett over the years and are satisfied that our editions are not only the legal ones, but the most accurate [!]'.

Het is jammer dat Calder geen voorbeelden geeft van O'Briens 'eccentric editing' - een niet geringe aantijging, zo lijkt me. Dat O'Briens tekst verbeterd is 'as far as it was possible in the absence of the author' geeft te denken: het moet blijkbaar wel heel erg geweest zijn als alleen Sam zelf zou hebben kunnen helpen... En de mededeling dat Seaver en Calder ruime ervaring hebben met het bewerken van Becketts teksten zal geen geruststelling zijn voor diegenen die andere beruchte Calder uitgaven van Beckett kennen: *As the Story Was Told*, bijvoorbeeld, wemelt van de fouten, maar Calder houdt al jaren vol dat er niets aan de hand is.

Het thema van de onbetrouwbaarheid van Calders Beckett-edities wordt ook weer opgenomen door Gerry Dukes die zich voorlopig (7 januari j.l.) als laatste in de discussie in *TLS* heeft gemengd. Dukes, die zich onder andere door zijn artikel 'Quarrying the Trilogy' in het onlangs verschenen *Samuel Beckett Today/Aujourd'hui 2* laat kennen als een van de betere lezers van Becketts werk, laat weten dat hij maar liefst 59 veranderingen in de Calder/Arcade edities heeft geteld ten opzichte van de *CatDream*. Geen van deze veranderingen zou terecht zijn. Hij laat bovendien weten dat hem in het tijdschrift *Frank: An International Journal of Writing and Art* een voorproefje van Calders editie van Becketts verzamelde gedichten onder ogen is gekomen. Ook dat moet weer geen pretje zijn geweest. Zo staan onder de foutieve titel 'Rondelay' (moet zijn 'roundelay', 1976, 13 regels) 32 regels die het tweede deel betreffen van het gedicht 'dread nay' (1974). 'Thither' (moet zijn 'thither', 1976) wordt door Calder omschreven als een fragment uit *Words and Music* (1962). Dukes sluit zijn brief af met een oproep aan het Beckett Estate 'to take a closer interest in the accurate publication of [Beckett's] work.' Dat is niet niks maar het zal mij benieuwen of Calder ook maar enigszins onder de indruk is.

Het lijkt zaak voor de geïnteresseerde Beckett-lezer om zo spoedig mogelijk alle edities van *Dream* in het bezit te krijgen. Wat betreft de aanschaf van de *CatDream* lijkt haast geboden: 'rather than see them deteriorate with time' heeft Black Cat de resterende 4000 exemplaren sinds kort tegen kostprijs in Ierland op de markt gebracht - 'at least they have reached a wider readership than would otherwise have been the case, or so we hope!', schrijft O'Brien in zijn brief aan mij.

In een volgende aflevering van *het Beckett blad* hoop ik over het vervolg van de zaak te kunnen berichten.

Samuel Beckett, *Dream of Fair to middling Women*, ed. Eoin O'Brien and Edith Fournier, forew. Eoin O'Brien (Dublin: The Black Cat Press, 1992; isbn 0-948050-09-8).

---, *Dream of Fair to middling Women*, ed. Eoin O'Brien and Edith Fournier, forew. Eoin O'Brien, publisher's note John Calder (Londen en Parijs: Calder Publications, 1993; isbn 0-7145-4212-1).

---, *Dream of Fair to middling Women*, ed. Eoin O'Brien and Edith Fournier, forew. Eoin O'Brien, publisher's note

---, *Dream of Fair to middling Women*, ed. Eoin O'Brien and Edith Fournier, forew. Eoin O'Brien, publisher's note